

Asia: VN/1601/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia (917/2014, SVPL) siten, että lain 227 §:ssä säädetystä siirtovelvoitteesta poistettaisiin verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen sekä yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän velvoite siirtää Yleisradion julkisen palvelun radio-ohjelmistot verkoissaan.

Esityksellä säilytettäisiin SVPL 201 §:ssä säädetty osittainen matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikielto sekä välitystiedon määritelmää koskeva 3 §:n 40 kohta ja radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevat 136 §:n 5 ja 6 momentit ja muutettaisiin ne toistaiseksi voimassaoleviksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan täydennyksiä ja teknisluonteisia muutoksia lain 49 §, 288 §, 294 § ja 304 §:iin.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa, ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Radion siirtovelvoitteen poistaminen 227 §:stä

Kirjoita vastaus tähän.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan siirtovelvoitteesta poistettaisiin verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen sekä yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän velvoite siirtää Yleisradion julkisen palvelun radio-ohjelmistot verkoissaan.

Viraston näkemyksen mukaan muutos on tarpeellinen. Kuten ehdotuksessakin on jo todettu, radiokanavien jakelu kaapeliverkoissa rajoittaa kaapelilaajakaistan laadullista kehittämistä erityisesti verkkoliikenteen paluusuunnan osalta. Esitetty muutos poistaisi teleyrityksiltä verkon käytön teknisen rajoitteen. Muutoksen myötä teleyritysten olisi mahdollista parantaa kaapelilaajakaista-asiakkaille tarjoamia palveluita.

Velvoitteesta luopumista puoltaa myös se, että radionkanavien jakelussa käytettyjä perinteisiä kanavavaihtajia ei ole valmistettu enää vuosien ja uusimmatkin komponentit operaattorien verkoissa ovat 7-10 vuotta vanhoja. Operaattorien varaosat ovat loppumassa ja varaosia on käytännössä saatavissa enää ottamalla osia muualta omasta verkosta. Myös kanavavaihtajien laite- ja ohjelmistotuki on loppunut.

Siirtovelvollisuuksia voidaan asettaa, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen ja palvelujen loppukäyttäjistä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja tv-ohjelmistoja. Näin ei kuitenkaan näyttäisi olevan, sillä sidosryhmäarvioiden perusteella vain noin 5-10 % käyttäjistä on kytkenyt radionsa kiinteistön antenniverkkoon. Myös tämä seikka puoltaa velvoitteen poistamista.

Yleisradion radio-ohjelmistoja on mahdollista vastaanottaa monin eri tavoin. Huomattavasti kaapelivastaanottoa yleisempiä vastaanottotapoja ovat mm. radio-ohjelmistojen kuuntelu radiovastaanottimen oman antennin kautta tai internetin välityksellä. Suomalaiset radiokanavat ovat kuunneltavissa laajasti laajakaistan kautta verkkopalvelussa radioplayer.fi, minkä lisäksi myös Yle Areena -sovelluksen kautta on mahdollista kuunnella radiota.

Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että yleisradion radio-ohjelmistot välitetään valtaosassa maata suuritehoisilla lähettimillä ja radiokanavien peittoalueilla on paljon päällekkäisyyttä ja peitto on kattavaa myös maantieteellisesti. Tällainen kattava ja osin päällekkäinen peitto tukee sisätilavastaanottoa myös ilman kattoantenniliitintä. Liikenne- ja viestintäviraston arvion mukaan kotitalouksille ei siten lähtökohtaisesti aiheudu lisäkuluja siirtymästä, koska ohjelmistot ovat pääsääntöisesti kuunneltavissa radiovastaanottimen omalla antennilla. Radion sisätilakuuluvuus on tyypillisesti heikompaa peittoalueen reuna-alueilla tai esimerkiksi raskarakenteisissa kivitaloissa. Mikäli radion sisätilakuuluvuus ei näissä tilanteissa riitä, ongelma voidaan useimmiten ratkaista radiovastaanottoon tarkoitettulla sisätilojen lisäantennilla, kuten esityksessäkin todetaan.

Siirtymä vaihtoehtoisen radion vastaanottotavan käyttöön voi joillekin käyttäjäryhmille olla haastavaa, mutta on hyvin vaikea arvioida, kuinka paljon tällaisia erilaisista rajoitteista kärsiviä kuluttajia kaapeliradion käyttäjien joukossa todellisuudessa on. Kun otetaan huomioon se seikka, että vaihtoehtoisia radion kuuntelutapoja on useita, sekä se, että kiinteistön antenniverkkoon kytkettyjen radioiden osuus on varsin pieni, Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että muutoksella on vain vähäisiä vaikutuksia käyttäjien tosiasialliseen mahdollisuuteen kuunnella Yleisradion radio-ohjelmistoja.

Radion siirtovelvoitteen poistamisen vaikutuksia on arvioitu työryhmässä, johon osallistui myös Liikenne- ja viestintäviraston edustaja. Työryhmän esityksenä oli poistaa radion siirtovelvoite ja käynnistää mahdollisimman pikaisesti hanke vaaratiedottamisen kehittämiseksi.

2. Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttamista koskevan 49 §:n täydentäminen

Kirjoita vastus tähän.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan radiolupa lyhytaikaiseen ja vähäiseen, rajatulla alueella tapahtuvaan enintään vuoden mittaiseen radiotoimintaan voitaisiin peruuttaa, jos hakija on rikkonut sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia tai syyllistynyt rikoslain 11 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun kiihottamiseen kansanryhmää vastaan taikka 10 a §:ssä tarkoitettuun törkeään kiihottamiseen kansanryhmää vastaan tai mainitun lain 34 a luvun 5 e §:ssä tarkoitettuun terrorismirikoksiin liittyvään julkiseen kehottamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi lain 49 §:n 1 momentin 6 kohdan perusteella peruuttaa yli kolme kuukautta kestävän radioluvan, jos radiotoimintaan myönnetty ohjelmistotoimilupa lakkaa olemasta voimassa. Radiotoimintaan myönnetty ohjelmistotoimilupa voidaan puolestaan peruuttaa, jos luvan haltija syyllistyy edellä mainittuihin tekoihin. Ehdotus mahdollistaisi siten puuttumisen edellä mainituin perustein molemmilla lupatyypeillä harjoitettavaan radiotoimintaan eli ohjelmistotoimilupaa edellyttävään radiotoimintaan ja lyhytaikaiseen tai vähäiseen radiotoimintaan, jota voidaan harjoittaa ilman ohjelmistotoimilupaa.

Muutoksella radioluvan myöntämis- ja peruutusedellytykset vastaavat toisiaan. Lyhytaikaiseen ja vähäiseen radiotoimintaan myönnettävän radioluvan myöntämisen edellytyksenä on lain 40 §:n 8 momentin mukaan, ettei ole ilmeistä syytä epäillä hakijan rikkovan tätä lakia tai syyllistyvän edellä mainittuihin rikoslaisissa säädettyihin tekoihin. On näin ollen perusteltua, että lyhytaikainen radiolupa voidaan vastaavin syin myös peruuttaa.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa myös ehdotusta, jonka mukaan radioluvan peruuttamisen edellytyksiin lisättäisiin kansallisen turvallisuuden vaarantuminen. Kansallinen turvallisuus voisi vaarantua esimerkiksi silloin, jos radiolähetintä pitäisi hallussa yritys, jonka Suomen turvallisuusetujen vahingoittamistarkoituksesta olisi vahva epäily (HE 98/2020 vp). Koska radioluvan myöntämisen edellytyksenä on lain 41 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti, ettei ole perusteltua syytä epäillä hakijan ilmeisesti vaarantavan kansallista turvallisuutta, olisi perusteltua, että radiolupa voitaisiin vastaavin syin myös peruuttaa. Esitysluonnoksessa on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan kannanotot (joita myös PeVL 40/2002 vp, PeVL 66/2002 vp, PeVL 67/2002 vp, PeVL 16/2003 vp, PeVL 44/2004 vp, PeVL 48/2005 vp, PeVL 8/2006 vp, PeVL 31/2006 vp, PeVL 32/2010 vp, PeVL 58/2010 vp, PeVL 34/2012 vp, PeVL 65/2014 vp) sen suhteen, että luvan peruuttamisen tulisi liittyä vakaviin tai olennaisiin tilanteisiin, jollaisina voidaan pitää kansalliseen turvallisuuteen liittyviä perusteita. Edellä mainitut seikat huomioiden ilmeinen kansallisen turvallisuuden vaarantuminen tulisi voida ottaa huomioon paitsi radiolupia myönnettäessä myös

voimassa olevien lupien osalta. Esitysluonnoksessa todetun mukaisesti analogiseen radiotoimintaan myönnettävien radiolupien lisäksi radiolupia myönnetään laajalti myös muille radiolähettimille, esimerkiksi satelliiteille ja satelliittien maa-asemille. On tunnistettu, että avaruussektoriin kytkeytyy kansalliseen ja kansainväliseen turvallisuuteen liittyviä näkökohtia (esimerkiksi HE 113/2022 vp). Vastaava tarve voisi olla mahdollisesti myös muissa radioliikenteissä langattomien järjestelmien ja verkkojen kyvykkyyksien lisääntyessä. Virasto pitää lisäksi johdonmukaisena ratkaisuna ehdotuksessa esitettyä valtioneuvostoa toimivaltaisena viranomaisena luvan peruuttamisen osalta, koska vastaavan kansalliseen turvallisuuteen liittyvän luvan myöntämistä koskevan asian osalta toimivaltainen viranomainen on valtioneuvosto.

3. Välitystiedon määritelmää koskevan 3 §:n 40 kohdan ja radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevien 136 §:n 5 ja 6 momentin muuttaminen toistaiseksi voimassaoleviksi

Kirjoita vastaus tähän.

Esityksessä ehdotetaan SVPL 3 §:n 40 kohdan ja 136 §:n 5 ja 6 momentin väliaikaisesti voimassa olleen sääntelyn muuttamista toistaiseksi voimassa olevaksi. Kyse on radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevasta poikkeuksesta, joka mahdollistaa radioviestinnän anonymisoitujen välitystietojen käsittelyn ja hyödyntämisen. Lisäksi luottamuksellisten välitystietojen piiristä on rajattu pois radiolähtäjien laji.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää ehdotusta sääntelyn vakinaistamisesta kannatettavana. Väliaikaisesti voimassa olevan sääntelyn tavoitteena on ollut edistää uudenlaista liiketoimintaa, joka perustuisi radioviestinnän anonymisoitujen välitystietojen käsittelyyn. Väliaikaisen sääntelyn voimassaolo on päättymässä 21.6.2024. Liikenne- ja viestintävirasto sekä aiemmin Viestintävirasto on aiemmissa lausunnoissaan pitänyt määräaikaista muutosta kannatettavana.

Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole tiedossa, että sääntelyn mahdollistamat kokeilut olisivat vaarantaneet yksityisyyden suojaa tai viestinnän luottamuksellisuuden toteutumista tai olleet muutoin haitallisia. Voimassaolon jatkamista puoltaa myös se, että yrityksillä on näin mahdollisuus hyödyntää pidempään investointeja, joita ne ovat mahdollisesti tehneet radioviestinnän anonymisoitujen välitystietojen käsittelyä ja hyödyntämistä varten.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää tarkoituksenmukaisena, että sähköisen viestinnän tietosuojaa sekä radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevaa kansallista sääntelyä tarkastellaan kokonaisuutena viimeistään EU:n ePrivacy-sääntelyn uudistuessa.

4. Matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikieltoa koskevan 201 §:n muuttaminen toistaiseksi voimassaolevaksi

Kirjoita vastaus tähän.

Esityksessä ehdotetaan aiemmin määräaikaisena SVPL 201 §:ssä säädetyn matkapuhelinliittymien osittaisen puhelinmarkkinointikiellon säilyttämistä ja luopumista säännöksen määräaikaisuudesta. Liikenne- ja viestintävirasto pitää ehdotusta sääntelyn säilyttämisestä ja vakinaistamisesta kannatettavana ja hyvin perusteltuna.

Vuonna 2012 lakiin otetulla kiellolla oli tarkoitus poistaa kuluttajamarkkinoilla havaittuja ongelmia. Väliaikaista sääntelyä on jatkettu tämän jälkeen kolmasti. Voidaan nähdä, että väliaikaisella sääntelyllä on ollut positiivisia vaikutuksia kuluttajiin kohdistuvaan markkinointiin. Liikenne- ja viestintävirastoon ei ole tullut yhteydenottoja aiheeseen liittyen ja matkapuhelinoperaattorit ovat noudattaneet kieltoa varsin hyvin.

Kilpailu matkapuhelinliittymissä on säilynyt kireänä ja liittymiä kilpailutetaan suhteellisen aktiivisesti; matkapuhelinnumeroiden siirtomäärät ovat pysyneet korkeina. Matkapuhelinliittymien osittainen puhelinmarkkinointikielto onkin johtanut siihen, että kilpailu liittymäasiakkaista on siirtynyt muihin myyntikanaviin. Mikäli määräaikaisen säännöksen annettaisiin raueta, se voisi johtaa siihen, että säännöksen taustalla olevat markkinahäiriötilanteet voisivat uusiutua. Koska näköpiirissä ei ole, että tästä yhteen tuotteeseen ja toimialaan kohdistuvasta erityissääntelystä tultaisiin siirtymään jossain vaiheessa yleiseen puhelinmarkkinointia koskevaan kuluttajasääntelyyn, virasto kannattaa sääntelyn säilyttämistä. Säännös on ollut sellaisenaan voimassa jo lähes 12 vuotta, joten sen vakinaistaminen on perusteltua.

5. Markkinaehtoista taajuusmaksua koskevan 228 §:n päivittäminen Naton ensisijaisesti harmonisoitujen taajuusalueiden osalta

Kirjoita vastaus tähän.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa markkinaehtoisen taajuusmaksua koskevan säännöksen päivittämistä siten, että se vastaa Nato-harmonisoitujen taajuusalueiden tämänhetkistä käyttöä.

6. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun perimisen joustavoittaminen 294 §:ssä

Kirjoita vastaus tähän.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu voitaisiin periä kahden erän sijaan myös yhdessä erässä. Muutos joustavoittaa ja selkiyttää maksun perintäprosessia.

7. Liikenne- ja viestintäviraston erityisiä tehtäviä koskevan 304 §:n täydentäminen

Kirjoita vastaus tähän.

Esityksessä ehdotetaan lisättävän SVPL 304 §:ään uusi 2 momentti, jossa viitataan tällä hetkellä voimassaolevaan verkkovierailuasetukseen sekä sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetukseen. Uuden säännöksen nojalla Liikenne- ja viestintävirastolla olisi jälleen toimivalta valvoa edellä mainittujen asetusten mukaista toimintaa; SVPL:n 304 §:n aiempi 2 momentti on kumoutunut aiemman verkkovierailuasetuksen voimassaolon päättyttyä 30.6.2022.

Esityksessä todetaan, että uusi sääntely olisi voimassa vuoteen 2032 asti. Virasto kiinnittää huomiota siihen, että voimassaolo koskee ainoastaan verkkovierailuasetusta, joka on voimassa 1.7.2022-30.6.2032. Liikenne- ja viestintävirasto pitää erittäin tärkeänä ja tarpeellisena säännöksen täydentämistä siten, että sillä on jatkossakin toimivalta valvoa verkkovierailuasetuksen ja sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen mukaista toimintaa.

Virta Päivi-Maria
Liikenne- ja viestintävirasto